לרב יהודה לא קשיא ממא שרץ רחמנא

דחייה דכתיב יאיש איש כי יהיה ממא לנפש

שמי לא עסקינן אשחל שביעי שלו להיות 6

בערב הפסח ואפילו הכי אמר רחמנא לידחי

תנו רבנן היה עומד חוץ למודיעים ויכול

ליכנם בסוסים ובפרדים יכול יהא חייב ת"ל

ינבדרך לא היה והלה היה בדרך היה יעומד לפגים מן המודיעים ואין יכול ליכגס מפני

גמלים וקרונות המעכבות אותו יכול לא יהא

חייב ת"ל ובדרך לא היה והרי לא היה בדרך:

אמר רבא שיתא אלפי פרסי הוי עלמא

וסומכא דרקיעא אלפא פרסי חדא גמרא

וחדא סברא סבר לה כי הא ידאמר רבה בר

בר חנה א"ר יוחנן כמה מהלך אדם בינוני

ביום י' פרסאות מעלות השחר ועד הנץ

החמה ה' מילין משקיעת החמה עד צאת

הכוכבים חמשה מילין נמצא עוביו של רקיע

אחד מששה ביום מיתיבי רבי יהודה אומר

עוביו של רקיע אחד מעשרה ביום תדע כמה

מהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות

ומעלות השחר עד הנץ החמה ארבעת מילין

משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת

מילין נמצאת עוביו של רקיע אחד מעשרה

ביום תיובתא דרבא תיובתא דעולא תיובתא

לימא תיהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך אנא

ביממא הוא דאמרי ורבנן הוא דקא מעו דקא

חשבן דקדמא וחשוכא לימא תיהוי תיובתא

ברבי חנינא לא יואיצו שאני ת"ש ימצרים

הי' ארבע מאות פרסה על ארבע מאות

פרסה ומצרים אחד מששים בכוש וכוש אחד

מששים בעולם ועולם אחד מששים בגן וגן

אחד מששים בעדן ועדן אחד מששים בגיהנם נמצא כל העולם כולו ככיסוי קדירה

לגיהנם תיובתא תא שמע דתנא דבי אליהו

רבי נתן אומר (6) סכל הישוב כולו תחת כוכב

לג:], ג) תענית דף י., ד) [ע' תוספות דלקמן קיח: ד"ה מן שמים],

סירובין ד׳ נו., ו) וחגיגה יג.], ז) ס"ל עמו, ה) [וע"ע

תוס' שבת לה. ד"ה תרי

תילתי ותוס' מנחות כ: ד"ה נפסלו ותוס' זבחים נו.

ל"ה מניוז, ט) ווע"ע תום׳

לקמן קיח: ד״ה מן],

הגהות הב״ח

(מ) גמ' כל הישוב כולו. נ"ב

עיין בפ׳ ע״פ בדף קיח

במ"ש התוס' בד"ה מן שמים: (ב) תום' ד"ה לר' יהודה וכו' מדמי להו לעיל. נ"ב ראש דף לג וע"ש

בתוקפות:

מוסף רש"י

כמה מהלך אדם בינוני. וניוס נינוני,

מילין (לעיל צג:). מעלות

השחר ועד הנץ החמה ה' מילין. כך שהיית החמה לנאת נעוביו של

רקיע, וכנגדה שוהה

רקיע, וכנגדה טוהה בשקיעתה ליכנס, דהיינו משקיעתה ועד לאת

הכוכבים (שם). ככיסוי

קדירה. סקטן כנגד סקדרה (תענית י.). עגלה

בצפון ועקרב בדרום.

מולות הן (עירובין נו.). בראש כל אדם. נאמלע

בינוני. כ' ב--

א ומיי' פ"ו מהל' ק"פ הלכה ו]: ניי' פ״ה

ק"פ הלכה ט:

תורה אור השלם 1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לאמר איש איש כי יהיה . טָמֵא לָנֵפָשׁ אוֹ בדרה רְחֹקָה לְכָם אוֹ לְדרֹתֵיכֶם ועשה פסח ליי:

במדבר טי 2. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָחוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הְיָה וְחָדַל לְעֲשׁוֹת הָפֶּסָח וְנִבְרְתָה הַנָּפֶשׁ הַהִּוּא מַעָּמֶיהָ כִּי קְרְבָּן יְיָ לֹא הַקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חָטָאוֹ הַקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חָטָאוֹ ישא הָאיש הַהוא: במדבר ט יג

3. וּכְּמוֹ הַשַּׁחַר עֶלְה וַיְּאִיצוּ הַמֵּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת . אִשְׁתְּךְ וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךְ הַנְמִצְאת פֶּן תִּסְפֶּה בַּעוֹן העיר: בראשית יט טו ַּהְבֶּץְהָ בַּרְאָפֶּרְנְיִנְיּ עָב 4. אֶעֶלֶה עַל בְּמֶתֵי עָב אָדַמֶּה לְעֶלְיוֹן: ישעיהו יד יד

רבינו חננאל (המשך) מהנץ החמה עד ביאתה, חלק מששה חלקים. כי האק מששה האקום, כי השלשים כשתחלקם שתותם חמשה, והוא מהלך החמה בעובי בעובי הרקיע. וכיון שהיתה בידו אלפים פרסאות. אמר ש״מ עביו של רקיע שמהלכת בו החמה מעלות השחר ועד שתנץ החמה אלפא פרסי, שהוא שתות מהלכו של עולם, וכן בערב משתשקע החמה עד צאת . הכוכבים. ואע״פ שהחוזים בכוכבים שבזמן הזה דברים מדברים המכחישין, לא משגחינן רבותינו כתקנם ולא לחוש לדברי זולתם. ואותבינן עליה מהא דתניא עביה של רקיע ארבעה מיל, דתניא ר׳ יהודה אומר כמה מהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות, מעלות השחר עד פו סאות, בכנות הנץ החמה ארבעת מילין משתשקע החמה ועד צאת הכוכבים כו'. נמצאת הא מתניתא תיובתא לעולא דאמר מהלד החמה ביום מן המזרח למערב שלשים מיל ומתני׳ דא שמונה שנים פרסאות שהן יין שנים. ושלשים מיל. ותיובתא דרבה בתרתי, כדעולא דהא תו תרוייהו מדתן שוה במהלך החמה ביום שלשים מיל. ותיובתא אחריתי דרבה מילין, ומתני׳ אמרה פרסה מילין. ואתין שהיא ארבעה מילין. ואתין למימר לימא תהוי הא מתניתא תיובתא נמי לר׳ יוחנן. ושנינן לא, לר׳ יוחנן

אמר אלא כמה מהלך אדם

אכוו איא כבוו פווין או ב בינוני ביום עשר פרסאות, זה שאמר ר' יוחנן בלבד,

באו רבה ועולא ואמרו

וחמשה

החמה

בערב. נמצאת הליכת החמה ממזרח למערב שלשים מיל. ור׳ יוחנז לא הזכיר מהלד החמה בעובי הרקיע כמה הוא. יש בים בנמבות הל הנו הדומות המהוד למכוב להשם מילדי יותן את חודר מחלק החודר בזבר הדומות בדבר הקיע אחד מעשרה לומר שכך אמר די יותן בעובי הרקיע כמו הברייתא שאמרה מפרסה עשר פרסאות. שנמצאת עובי הרקיע אחד מעשרה ביום. ולרי חנינא נמי לא הויא היא תיובתא, דיכול למימר ודאי מהלך אדם בינוני מעלות השחר עד הנץ החמה ארבעה מילין כמו שאמרה הברייתא, ולוט הלך בריצה חמשה מילין. ת״ש מצרים הויא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה כרי, ת״ש כל הישוב כלו תחת כוכב אחד יושב וכרי, ת״ש אמר רי יותובן בן זכאי מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע כרי, ת״ש כל הישוב כלו תחת כוכב אחד יושב וכרי, ת״ש אמר רי יותובן בן זכאי מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע כרי, אלו כולן עלו להו בתיובתא ונדחו דבריו.

לרב יהודה לא קשיא ממא שרץ רחמנא דחייה. ול״ת הוליל וסבר רב יהודה אין שוחטין וטמא דקרא היינו טמא שרך אמאי לא יליף דרך רחוקה מטמא דהיכא דלא יוכל ליכנס בשעת

מדמי להו לעיל (כ) אהדדי וי"ל דסבר רב יהודה כיון דיכול ליכנס בשעת אכילה שוחטין עליו דלא דתי לטתא שרץ דהא טהור הוא ואינו חסר כלום אלא ביאה בעלמא ור' עהיבא מדמי דרך רחוקה א שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה לטמא ומייתי שפיר ראיה בהא דלא אמרי׳ כרבי אליעזר דאמר מאיסקופת עזרה ולחוץ ומסבר' אית לן למימר כל שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה דהואיל וטהור הוא אין לו

לדמותו אם יכול ליכנם בשעת אכילה: רבי יהודה אומר משקיעת החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין. קשה לר״ת דבסוף במה מדליקין (שבת דף לד:) אמר איזהו בין השמשות משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין דברי ר"י ומסקי' התם דבין השמשות דר"י תלתא ריבעי מיל והכא קאמר ר"י גופיה ארבעה מילין וי"ל דהכא האמר מתחלת שקיעה דהיינו משעה שמתחלת החמה ליכנס בעובי הרקיע עד הלילה הוי ד' מילין והתם

קאמר מסוף שקיעה בחי: בל הישוב כולו תחת כוכב אחד עומד. הך פליגא אהא דאמר בעלמח כל העולם כולו שליש ימים שליש מדברות שליש ישוב דה"כג לה היה להיות ברקיע אלא שלשה כוכבים ד ואפילו אם נאמר דאין ים אוקינום בכלל שליש ימים הוקיימי כל הכוכבים כנגד ים אוקינום מ"מ פליג אדאמרי" לקמן מן הארץ עד לרקיע ה' מאות שנה ובמס' תמיד (דף לב.) משמע דממזרח למערב כמו מן השמים לארץ ואי כל הישוב תחת כוכב א' עומד א"כ אורך העולם כמה אלפים שנה שהרי אין מספר לכוכבים וגם חשבון של ה' מאות שנה פליג מחשבון דכוש אחד מס' בעולסש: מעולם

אחד יושב תדע שהרי אדם נותן עינו בכוכב אחד הולך למזרח עומד כנגדו לארבע רוחות העולם עומד כנגדו מכלל דכל הישוב כולו תחת כוכב אחד יושב תיובתאָ תְ"ש ייעגלהָ בצפון ועקָרב בדרום וכלָ הישוב כולו אינו יושב אלא בין עגלה לעקרב וכל הישוב כולו אינו הוה אלא שעה אחת ביום שאין חמה נכנסת לישוב אלא שעה אחת ביום תדע שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב חצי שש וחצי שבע חמה עומרת בראש כל אדם תיובתא ת"ש דאמר ºר' יוחנן בן זכאי מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע בשעה שאמר יאעלה על במתי עב אדמה לעליון יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע

אחר נאת הכוכבים: **מיובסיה דרבי חנינא.** דאמר מסדום ועד לוער חמשה מילין והתם בהדיא מפרש קרא מעלות השחר עד הנץ החמה דכתיב (בראשית יט) וכמו השחר עלה וגו' וכתיב (שם) השמש יצא על הארץ: וכוש הוי אחד מששים בעולם. אלמא עולם טפי משיתא אלפי פרסי: ליסוי קדירה. דבר מועט: כל הישוב כולו. של בני אדם: סחם כוכב אחד עומד. וכמה כוכבים יש ברקיע לאין מספר וכיון דכוכב אחד מחזיק את כל הישוב ורואין אנו שהישוב יותר מאלף פרסה הרי כמה כוכבים שברקיע ישוב אחד לכל כוכב בימים ובנהרות ומדברות ואילו אין ברקיע אלא ששה כוכבים הרי כאן ששת אלפים פרסי לעלמא וכ"ש שיש כוכבים יותר מו׳ אלפים כוכב לכל פרסה: **הולך למורח**. לסוף העולם לקך שנים הרבה יראה אל אותו מקום שהיה רואהו כשהיה עומד במערב ואילו לא היה מחזיק כל הישוב כשהוא עומד במערב ורואהו על ראשו כשהוא למורח לא היה רואהו על ראשו אלא מן הלד באלכסון כפי מה שעבר ונמשך ממחמיו: עגלה. אותן כוכבים העשוים כעגלה והוא מזל שור: בין עגלה לעקרב. ולא שמחזיק כל אויר שביניהם שהרי כמה כוכבים יש ביניהם וכל אחד כדי ישוב אלא ישוב בין שניהם עומד שהרי כל אדם רואה בלפונו עגלה ובדרומו עקרב: ובכל הישוב. אינה מהלכת החמה אלא שעה אחת ביום חלי שש וחלי שבע חמה עומדת בראש כל אדם רואה

החמה על ראשו והיינו אותה שעה שהחמה מהלכת ברקיע נגד היישוב: סיובחא. דרבא דקתני דמדברות וימים ונהרות מחזיקות

אחד עשר שיעורי ישוב וקא חזינן דישוב גדול מאד ונמצא עולה עולם לכמה אלפים תיובתא דרבא: **נאוחו רשע.** נבוכדנלר:

ולרב יהודה לא קשיא. דקסבר טמא לנפש סתמא כתיב ואפילו שביעי שלו במשמע כדאוקימנא באידך פירקין (דף 3:) דסבר לה כמאן דאמר טמאי מת מלוה היו שחל שביעי שלהן בערב הפסח: בסוסים ובפרדים. במרוצה: יכול יהה חייב. כרת אם לא הגיע לעורה שחיטה לא ישחטו עליו כי היכי דאין שוחטין על טמא שרץ דהא ר"ע

ביממה המרי. חני כללתי של כל היום מעלות היום עד לאת הכוכבים עשרה פרסחות ולח פירשתי כמה קודם הכן החמה ואחר שקיעתה ורבנו עולה ורבה שפירשו הדבר טעו בקדמא וחשוכא שרוב בני אדם מהלכין חמשה מילין קודם הנץ החמה ע"י שמשכימין קודם עלות השחר וכן אחר

שקיעתה על ידי שמחשכין ליכנס

כולו מן המזרח למערב שלשים (פרסאות) [מיל]. נמצאת עוביו של רקיע אחד מששה ביום. ופירש רבינו שמואל בבר שלו כי הרקיע עשוי ככובא, הגלגל קבוע והמזלות חוזרין, ותניא כדבעינן למימר קמן כי החמה מהלכת בלילה למעלה מן הרקיע מן המערב למדוח, היכגג קבו שורחת ממנו לאלתר עולה מבוד השחר והחמה מהלכת בעוביו של רקיע. הרקיע מן המערב למדוח, וכשמגעת לחלון שזורחת ממנו לאלתר עולה עמוד השחר והחמה מהלכת בעוביו של רקיע. וכשתגיע לסוף עביו של רקיע לצד הנראה לבני אדם, מיד מנצת על הארץ ומהלכת ביום כולו ממזרח למערב. וכן בשקיעות מהלכת בעביו של רקיע וכשתצא מעובי הרקיע כולו מיד הכוכבים נראין. כיון שראה רבה כי למהלך החמה ביום כלו מן המזרח למערב לדברי ר' יוחנן עשר פרסאות, ובכללם מה שמהלכת החמה בעביו של רקיע בבקר ובערב, נמצא עביו של רקיע כפי הלוכו מקצה הרקיע ועד קצהו שלשים (פרסה) [מיל]. ובעביו של רקיע חמשה מילין שהן כפי מדת מהלך החמה

בשעת שחיטה: והלה היה. דחון למודיעין דרך רחוקה הוא: מפני גמלים וקרונות. והוא היה מביא בניו ובני ביתו י עליהן: חייב. שאין זה אונס שיש לו להשמט ולילך יחידי ולשחוט: שיחה הלפי פרסי הוה עלמא. היקף הילוך החמה בתוך החלל ממזרח למערב: וסומכא דרקיעה. עוביו של רקיע: חדה גמרת. שיתה הלפי פרסי דעלמה גמיר הוה מרביה והא דאלפא פרסי סומכא דרקיע הוה סבר לה מדעתי׳ מההיא דשית אלפי פרסי דגמרא: עוביו של רקיע אחד מששה ביום. מהנלה ועד שקיעתה שהרי אדם מהלך שלשים מילין מהנלה ועד שקיעתה ובחוך מהלך שלשים מילין לאדם היא מהלכת את כל העולם שהוא ששת אלפים פרסי וכדי מהלך חמשה מילין הוי אחד מששה בשלשים מילין אלמא סומכא דרקיעא אלפא פרסי שבכל מהלך חמשה מיל לחדם החמה מהלכת אלף פרסאות. וי"מ שיתה אלפי פרסי היינו לאורך או לרוחב ולא נהירא לן כלל שהרי אין החמה מהלכת לאורכו של עולם אלא מקיפתו: מ"ש ר"י אומר כו' אחד מי ביום. ר"י קא חשיב לכוליה יומא מעלות השחר ועד נאת הכוכבים מיהו בהא מותבינן לרבא דקתני הכא מעלות השחר ועד הנץ החמה ארבעה מילין דהיינו עובי הרקיע וכן משקיעתה ועד נאת הכוכבים ארבע׳ מילין פשו להו ל"ב מילין מהנד החמה ועד שקיעה וחיובתא דרבא ודעולה דחמרי שלשים מילין: נימה סיהוי סיובתיה דר"י. כלומר נימא דהא דאמרי׳ לעיל בדרבה בר בר חנה מעלות השחר ועד הנץ החמה חמשה מילין כולה רבה בר בר חנה אמר לה ומשמיה דר' יוחנן ותיהוי הך נמי תיובתיה: כי אמינא אנא

מוסף תוספות

א. גמור. תוס' שלון. ב. אחר שנכנסה חמה בעובי הרקיע. תוס' שכת לה. ד"ה תרי. דרגיל ר"ת לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה, משתשקע משמע אבל אבי מטונט קב מטונ סוף שקיעה. תוס' זגחים נו. ד"ה מנין. ג. (ו)לדברי שאנז. מוס' ר' נתן. מוס' מגיגה יב. ד"ה מסוף. ה. [ד]ים אוקיינוס אין לו שיעור כדאמר במדרש. תוק׳ שאנץ.

→(e)(← רבינו חננאל

ת״ר היה חוץ למודעית ויכול ליכנס בסוסים ירפרדים ולא וכום יכול יהא חייב, ת״ל ובדרך לא היה והלא היה בדרך. כיוצא בו היה לפנים למודעית ואין יכול ליכנס מפני הגמלים והקרונות . שמעכבות אותו. יכול יהא וזה לא היה בדרך רחוקה. . אמר רבה שיתא אלפי פרסי הוי עלמא וסומכא דרקיע אלפא פרסי. הא [ד]אמר רבה שיתא אלפי פר ר' יוחנן דאמר כמה מהלך י ייובן יאבוי כבוי בוייק אדם ביום עשרה פרסאות, אמר רבה בדעתו מהם חמשה מילין מעלות . השחר עד הנץ החמה ומהן החמה עד צאת הכוכבים,